

Gazze Saldırılarının Gerisinde Kalan Kudüs'ün Yeniden Bölünmesi Girişimi

İsrail-Filistin sorunun kendisinden de kadim olan kutsal Kudüs topraklarının bölünmesi meselesi tarihin getirdiği yeni fırsatlarla bugün bir daha, yeniden Müslümanların aleyhine bölünme riskiyle yüz yüze.

Bu bölünmenin arka planda kalmasının asıl nedenlerinden biri; medyada her gün binlerce haberle algılarımızı yöneten “İsrail-Hamas Savaşı” 7 Ekim'den günümüze kadar süren İsrail'in Gazze bölgesini tam kontrole alma girişimi ve bunun yansımaları olmuştur. Bu çatışma sürerken arka planda üç din açısından da önemli olan Kudüs'ün toprak paylaşımı yeniden tasarlanmaktadır.

7 Ekim saldırılarının yarattığı algılar ve gerçekler

7 Ekim'de tarihi Yom Kippur savaşının yıl dönümünde Hamas'ın İsrail'in içlerine doğru başlattığı operasyonlar tarihi süreç ve algılama açısından çok farklı sonuçlara neden oldu. Bu süre zarfında, özellikle ilk iki haftalık dönemde Hamas'ın Gazze'nin sınırlarının dışına çıkabilmesi ve bunu kısa süre olsa da sürdürmeyi başarması yerli halk için bir umut simgesine dönüştü. Bu umut zamanında Filistin bayrağının yasaklanması sonrası hareketin Karpuz'u bayrak yerine simgeleştirmesi kadar önemlidir.

Bu kısa sürelik başarı sarhoşluğu, İsrail'in ABD ile yaşadığı fikir ayrılıkları gibi nedenler sürecin sonraki seyrini Hamas aleyhine değiştirdi. Bu değişimin ana nedeni; ABD ile İsrail'in bölge politikasında Hamas'a bakış açılarının farklı olması ve bu savaşın seyrinin nasıl değişmesiyle ilgiliydi. ABD için savaş daha kısıtlı, gerilimin kontrollü ilerlemesi ise öncelikli hedefti. İsrail ise savaşı topyekûn saldırılarla ve mütekabiliyet beklemeden bitirmek istemekteydi. Bu değişim Hamas'ın kendi düşündüğünden de hızlı ama bir o kadar da uzun

sürdü. Burada asıl diqqət çeken olay, İsrail siyasi elitlərinin ilk dövəmdə kararsızlık göstərməsindən ziyadə, planlanan hədəflərin böyük bir kismına ulaşma bilməyi başarmalarıdır. Bu başari binlərcə sivilin kanı pahasına olsa da stratejik olaraq hədəflərinə varabildi.

Bu hədəflərə: **Kuzey Gazze'nin işğali və silahsızlanması; Güney Gazze'nin işğali və silahsızlanması, yerli halkan zorunlu göçə tabi tutulması** aittir. Her hədəfin kendi içində də nədənləri mevcuttur. İlk hədəfə varmanın verdiği rahatlık İsrail'in liman şəhirlərinin güvenliğini və olası Lübnan Hizbullah'ı ilə savaşta, bölgənin "sandviç" olma durumundan kurtulmasını sağlamaktı. Fakat ikinci hədəfin asıl amacı isə Güney bölgədə toplanan kəsəmlərin daha hızla göç ettirilməsi və Mısır'a Refah sınır kapısını göçmənlər için açma baskısı uygulamaktı. Son hədəf isə bu göçün olacağı zaman evlərini tərk etmək zorunda kalanların yerinə yeni bir Yahudi yerleşimci göçü başlatmaktır.

İsrail için 7 Ekim alibisi və Kudüs

İsrail tərəfindən bu saldırların her ne kadar bəklənmedik olduğu itiraf edilse də bir diğər perspektifdən bəkinca bu saldırların əslində başka bir olay için alibi yaratma potansiyeli də gözükməkdədir. Burada bəhsədilən olay: Tarihi Kudüs məhəllələrinin statüsünün bir yolla dəlinmə planıdır. İsrail tərəfi, Kudüs'ün Ermeni nüfusunun yaşadığı alanın %25'lik kismında statüko dəğişimində çalışmaktadı. Bu plan zamanlama bəkimindən 2021'də başlamış olsa da 2023 yılından işlər ciddiye binmiştir. Olayların vukuu bulduğu yer Filistin dēvleti için də ən önəmli noka sayılan Doğu Kudüs'tür. Burada Ermeni yerleşimcilərə məhsus alanda otel yapılmak için Avusturyalı iş adamının sahip olduğu Xana Şirketi tərəfindən Patrikhaneye rüşvət verilərək rəsmi işləmlə toprak el dəğiştirmişti.

Bu bölgənin el dəğiştirmə amacı; İsrail için Kudüs'tə bulunan Ağılama Duvarı ilə Yahudi məhəlləsi arasında bölünmüşlük durumunu ortadan kaldırmaktır. Bu

bölünmüşlüğü bir şəkildə hukuki çərçəve altına alaraq statükoyu bozma planları 2021'de başlatılmışdır. Bu planın gerçəkləşməsi son dövəmlər dünya liderləri tərəfindən də sıqça vurgulanan baş kenti Doğu Kudüs olan bağımsız Filistin dövlətinin kurulması gerektiği düşüncesinin önünü sahada alma mantığı taşımaktadır.

Planın 2021'de başlatılıp sürecin hızının çok düşürölerek 7 Ekim olayları zamanı patlak vermesi aslında bu olayların habersiz, beklenmedik biçimde olduğunu bir daha sorgulamamıza neden olmalıdır. 7 Ekim, Gazze savaşına bakarak onun alibisi (olay yaşanırken fiilen başka mekânda bulunma durumu, mazeret) olan Kudüs'ün yeniden bölünmesi durumunu gözden kaçırıyor olabiliriz. Bu da İsrail saldırılarının hazırlıksız değil, bilakis birkaç senelik planın bir sonucu olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu düşünceye istinaden son dövəmlerde Lübnan Hizbullah'ının da Litani Nehri'nin güneyinden çekilmesi için başlatılan küçük saldırılar da bu planın parçasıdır.

Büyük Plan'ın geleceği

Başlatılmış olan bu planda tüm Levant bölgesinin sınırları, mozaigi, demografik yapısı değiştirilmeye çalışılmaktadır. Şu resme bakarken sadece Hamas-İsrail savaşını görmek, Lübnan Hizbullah'ını, Yemen Ensarullah'ını dışarıda tutmak Kudüs'ün yeniden bölünmesine dair dinamikleri de kaçırmamıza neden olmaktadır. Bu planın geleceği bölgesel dengelere bağımlı olduğu kadar küresel güç geçişlerine de bağımlıdır.

*Küresel rekabette, Orta Doğu bölgesinde ABD'nin çekilmesi ve dikkatini Asya'ya yöneltmek istemesi, bölgede ABD için stratejik öneme sahip İsrail'in de elinin en iyi şekilde oyunda bırakılmasını şartlandırmaktadır. Bu en iyi şekil de kabaca: **Lübnan'ın Güneyinde Hizbullah'ın olmayışı; Gazze'de Hamas'ın çökertilmesi, Suriye'de devlet yapısının tamamen ortadan kalkması ile***

*Golan'a hak iddialarının sonlanması, Mısır'ın Sina'da ordu
barındırmaması olacaktır.*

Bu planın gerçəkleşməsi üçün ən önəmli sac ayağı isə Doğu Kudüs bölgəsinin fiili durumunun dəyiştirilməsi və zamanla bu fiili durumun uluslararası toplum tərəfindən də qəbul edilə bilər vəziyyətdir. 7 Ekim saldırlarından günümüze İsrail'in kendi hədəflərinə çatma sürətinin bir az uzun sürməsi və hepsinə kusursuz biçimlə varamamasının əsl səbəbini **uluslararası toplumdur**. Bu toplum, ABŞ hegemonyasına qarşı, Batı'nın kendisi tərəfindən inşa edilən dəyər dağıtım sistemləri vasitəsiylə İsrail'e hüquqi zorluqlar çıxarmayı başarmışlardır.

Bu zorluqlar, Orta Doğu bölgəsinin, onun bir parçası olan Levant'ta da dəyişimin tamamilə **Büyük Plan'a** uyğun gitmediğini, kamudoyunun buna qarşı zamanla bir araya gəldiğini göstərməkdədir. Bu yeni yapıda belirleyici ögə, ticari yolların təhlükəsizliyinin təminatı altına alınması ilə olacaqdır. Yuxarıda bəhs edilən bölgələr də İsrail nəzarətində olarkən dünya ticarəti üçün vəziyyət daha təhlükəsiz hal alarsa o zaman böyük güc dəyişimi İsrail'i daha da gücləndirəcəkdir. Əgər bu bölünmə böyük güclər arasında anlaşılmazlıqlara səbəb olarsa o zaman İsrail də bu sınaqdan zərərçəkərək çıxacaqdır. Burada əsas belirleyici **yeni uluslararası toplumun qərarları** olacaqdır.

Mənbə: Fokus+